

אלו דברים פרק ששי פסחים

ע.

עין משפט
גזר מצוה

כה א מיי פ"ח מהל'
ק"פ הלכה ג:
כו ב מיי פ"ג מהל'
מוגיה ללכה י:
כז ג מיי פ"ג מהל'
אבות העומה ה'
ה:
כח ד שם הלכה ו:
כ"ט ה שם הלכה ו:
ל ו שם הלכה ו:

רבינו חננאל (המשך)
הדגן בסוף שקלים ספין
שנמצא ב"ד בניסן שוחט
בה מדי ב"ג בניסן ושונה
ומטביל כ"ו פ"י כל
טומאת מת טעונה הואה
שלישי ושביעי ואם מצא
כלי ואינו יודע אם טמא
הוא או לא שונה ומטביל,
היה מזה ושונה עליו בו
ביום ומטבילו ונטהו.
ומצו בניסן הזה משנה
כלי מתכות כמטמאין
ומיטהרין דברי ר' אליעזר
ר' יהושע אומר אין
מיטהרין אלא שלימן.
כיצד היה עליהן גיטור
בו ביום התיכן חור והזה
עליהן שיהי בו ביום הרי
טהורין דברי ר' אליעזר, ר'
יהושע [אומר] אין הדייה
מותר משלישי ושביעי.
הילכן זו הסכין שנמצא
ב"ד בניסן שוחט בה
המבצעה מדי שודאי
טהורה היא ולא הוציאה
בעלים אלא לשוחט בה
שכל היום שוחטין. מצא
אותה ב"ג בניסן יתכן
שהייתה טמאה והיום יום
שביעי שלה, והוציאה
בעליה לטהות עליה
ולטהרה היום כדי שיעריב
השמש וטהא טהורה
לשוחט בה למחר. ב"ד הרי
היא טהורה. קופיץ שהוא
ענין קידום והוא עשוי
לקצב לשבר ברעמות של
צאן ושל בקר, המוצאו בין
ביום י"ג בין ביום י"ד
שונה ומטביל כמו
שאמרו, ומחר ביום ט"ו
הוא טהור. ודייקי מודיקאי
דמתני' דקתני קופיץ
ביום ארבעה עשר שונה
ומטביל, שאין בארבעה
עשר צורך לקופיץ ולא היו
בעליו מוליכין אותו אלא
לטהור היום להשתמש בו
למחר. ומאן שמעת ליה
דאית ליה האי סבא
שחגיגת ארבעה עשר
כפסח הוא בן תימא, וש"מ
כי לבן תימא אסור לשבר
בו עצם לפיכך אין צורך
ביום ארבעה עשר לקופיץ,
דאי רבנן כיון דאמרי
חגיגת ארבעה עשר אינה
כפסח ולשבר בה
עצמות אמאי לא נימא
דחיי קופיץ ביום ארבעה
עשר טהור לגמרי הוא
עצמות
החגיגת הוציאו בעליו.
אלא ש"מ משנה זו אינה
רובנא אלא לבן תימא
וש"מ של לו לבן תימא
שחגיגת י"ד אסור לשבר
בה עצם. ודייקין לא לעולם
מתני' רבנן היא נכנס שחל
י"ד להיות בשבת שאין שם
חגיגה כלל. ודחי להא

על השבע. שיהו נהנין באכילתו ומתשכז להן: ונאכלגם לשני ימים.
חגיגת חמשה עשר דנפקא לן במסכת חגיגה (ט). מותגותא איתו:
יולא זה משום שמחה. אם עיכבה עד למחר ושחטה יולא זה
משום שמחה משום שלמי שמחה ואע"ג שמופרשת ועומדת היא כבר
ושלמי שמחה חובה הן. והא דקיי"ל
(לקמן דף ע"א). כל דבר שחובה אינו
בא אלא מן החולין כדתניא בספירי"ט
וזבחת פסח כו' עד לאן ובקר"ט והלא
אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן
העזים א"כ למה נלמד דבר להקיש
כל הצא מאלף ובקר לפסח מה פסח
דבר שהוא חובה ואינו בא אלא מן
החולין אף כאלו שהוא חובה ואינו בא
אלא מן החולין הני מילי בחובות
דעלמא^א אבל שלמי שמחה איתרבי
במס' חגיגה (ח). מדתניא בספירי"ט
ושמחת לרבות כל מיני שמחה יכול אף
בעופות ומנחות תלמוד לומר"ט בחג
מי שחגיגה בזה מהן יאלו עופות
מכאן אמרו ישראל יולאים ידי חובתן
נדקדים ונדבות כו' אע"ג דמחויב
ועומד הוא: ואין יולא זה משום.
חגיגת חמשה עשר דלאמרו"ט דבר שיש
בו חובה אינו בא אלא מן החולין
כלומר משלו ולא ממה שהוא מחויב
ועומד וזו כבר נתקדשה מאתמול:
מאי טעמא. דלמר אין נאכלין אלא
ליום ולילה: **נאכלגם לל.** ריך לאכולה
ליום ולילה: **הינא הוה כונו לני.** מתני' היא
דפרק בתרא כולו כלי ואפי' החגיגה:
למדי דאילנה. דלאהרת ליה נאכלת
אכילה היא: **האי שפרא.** אינה נאכלת
אלא ליום ולילה: **שמע מינה כונו**
אסיין. כולו מילי דפסח אסיין
בחגיגה כההוא היקשא: **שוחט זה.**
פסחו מיד ואין ריך להטבילה זה
המואלה דמסתמא הטבילה בעליה
אם טמאה היטה הטבילה בשלשה
עשר כדי שיהא הערב שמש ותהא
טהורה בלרבעה עשר: **שונה ומטביל.**
כלומר אע"פ שספק שמא הטבילה
הבעלים זה שונה ומטבילי' מספק שמא
עדיין לא הטבילה שהיה להן שהות
ציוס להטבילה ולהעריב שמשה:
קופיץ. ספין גדול הוא ורובן אינן
לשחיטה אלא לחיתוך דבר ולשזירת
עלמות: **צין צוה צין צוה.** אפילו
נמאלת בלרבעה עשר: **שונה ומטביל.**
דמנות שאין שזירת העצם בפסח אין
הבעלים ריכין לה כל ארבעה עשר
עד למחר ויש לומר לא הטבילה שהיה לו
הפסח: **אי נימא רבנן.** דלא מקשי חגיגה לפסח ואין זה אסור שזירת עצם:
לה השתא בחזקת טהרה למואלה משום דחזיא ליה לבעלים בלרבעה עשר לפסח לשחוט
הילכך אטבילה מאתמול דניחוי ליה הערב
שמש והא לא חיישין שמא אצדה לו זה ימים רבים דודאי היום נפלה ממנו דמתוך שזעמת הרגל העם רב אין שזה שם במקום
נפילתה שלח תמאל: **הוי לחגיגה.** לשזירת עומת ואטבילה מאתמול ואמאי המואלה בלרבעה עשר שונה ומטביל: **שזה.** ערב הפסח
שזרת דאין חגיגה בזה עמו הלכך לא ריכיה לבעלים בלרבעה עשר: **הל ארבעה עשר להיום שזרת.** קופיץ אין מיד
ואין ריך להטביל דאע"ג דשמא בעלים היה להן ספין לשחוט ולא היטה קופיץ זו להן אלא לשזירת עצמות והיום אין שזירת העצם
שזרת אפילו הכי כיון דלריכה להן ציוס טוב אחר שזרת כבר הטבילה מערב שזרת דהא שזרת לא מנא לאטבילה דלאמרינן במסכת
צילה (ד' ז'): **חל יום טוב להיות אחר שזרת מטבילין את הכל מלפני השזרת: וזחמשה עשר.** אם מאלה ציוס טוב עלמו: **שוחט זה.**
שמיים מיד דודאי הטבילה בעלים מאתמול: **הרי היא כסין.** ואפילו נמאלת בלרבעה עשר שחל להיות בחול שוחט זה מיד דודאי
הוטבילה עם הספין בשלשה עשר הואיל וקשורה עמו: **מכלל דרישא.** דקתני צין צוה צין צוה שונה ומטביל: **לאו שזרת עסקינן.**
דאם לא כן קשיא רישא אסיפא אפילו הכי קאמר דאין צו שזירת עצמות אלמלא אסור לשזור עלמות בחגיגת ארבעה עשר:

לאו חובה היא דאי סלקא דעתך חובה היא
תיתי בשבת ותיתי במרובה ותיתי בטומאה
ובמועט מיהו מ"ט איתא כדתניא^א חגיגה
הבאה עם הפסח נאכלת תחילה כדי שיהא
פסח נאכל על השבע: ונאכלת לשני ימים
וכו': מתני' דלא כבן תימא דתניא בן תימא
אומר חגיגה הבאה עם הפסח הרי היא כפסח
ואינה נאכלת אלא ליום ולילה וחגיגת חמשה
עשר נאכלת לשני ימים ולילה אחד^ב ודחגיגת
ארבעה עשר יוצא בה משום שמחה ואין
יוצא בה משום חגיגה מ"ט דבן תימא
כדמתני רב לחייא ברבי וילא ילין לבקר ובה
הג הפסח ובה חג זה חגיגה הפסח כמושמעו
ואמר רחמנא לא ילין איבעיא להו לבן תימא
נאכלת צלי או אין נאכלת צלי כי אקשיה
רחמנא לפסח ללינה אבל לצלי לא או דילמא
לא שגא ת"ש^ג הלילה הזה כולו צלי ואמר
רב חסדא זו דברי בן תימא שמע מינה
איבעיא להו לבן תימא באה מן הבקר או
אינה באה מן הבקר באה מן הנקבות או
אינה באה מן הנקבות באה בת שתי שנים
או אינה באה בת שתי שנים כי אקשיה
רחמנא לפסח למידי דאכילה אבל לכל מילי
לא או דילמא לא שגא ת"ש חגיגה הבאה
עם הפסח הרי היא כפסח באה מן הצאן
ואינה באה מן הבקר באה מן הזכרים ואינה

לאו חובה היא דאי סלקא דעתך חובה היא
תיתי בשבת ותיתי במרובה ותיתי בטומאה
ובמועט מיהו מ"ט איתא כדתניא^א חגיגה
הבאה עם הפסח נאכלת תחילה כדי שיהא
פסח נאכל על השבע: ונאכלת לשני ימים
וכו': מתני' דלא כבן תימא דתניא בן תימא
אומר חגיגה הבאה עם הפסח הרי היא כפסח
ואינה נאכלת אלא ליום ולילה וחגיגת חמשה
עשר נאכלת לשני ימים ולילה אחד^ב ודחגיגת
ארבעה עשר יוצא בה משום שמחה ואין
יוצא בה משום חגיגה מ"ט דבן תימא
כדמתני רב לחייא ברבי וילא ילין לבקר ובה
הג הפסח ובה חג זה חגיגה הפסח כמושמעו
ואמר רחמנא לא ילין איבעיא להו לבן תימא
נאכלת צלי או אין נאכלת צלי כי אקשיה
רחמנא לפסח ללינה אבל לצלי לא או דילמא
לא שגא ת"ש^ג הלילה הזה כולו צלי ואמר
רב חסדא זו דברי בן תימא שמע מינה
איבעיא להו לבן תימא באה מן הבקר או
אינה באה מן הבקר באה מן הנקבות או
אינה באה מן הנקבות באה בת שתי שנים
או אינה באה בת שתי שנים כי אקשיה
רחמנא לפסח למידי דאכילה אבל לכל מילי
לא או דילמא לא שגא ת"ש חגיגה הבאה
עם הפסח הרי היא כפסח באה מן הצאן
ואינה באה מן הבקר באה מן הזכרים ואינה

(א) [מספחה פ"ה ה"ג,
ג] [לקמן ע"א]. א [לקמן
דף קנ"ד]. ד [ע"מ פ"ג
ד"ה ט"ו]. ט [לקמן פ"ג
פ"ד. ל"ג]. ו [שקלים פ"ח
מ"ג. ו' חוס' וזמיתא:
גד"ה ט"ו]. ז [ה"א ויקרא
כ"ג]. ח [ה"א ט"ז]. ט
[ו'קן נמטה למנחות פ"ג,
ט] [נדב"ט ט"ו]. י [נדב"ט
מ"ק: הני מילי בחובות
דעלמא]. י"א [ה"א ט"ז]. י"ב
[נדב"ט ט"ו]. י"ג [ה"א ויקרא
ט] [לקמן ע"א]. י"ד [נדב"ט
כ"ג]. י"ה [ש"ס פ"ח. י"ז.
ט] [ש"ס פ"ח. י"ז].

תורה אור השלם

1. לא תשחט על חמץ
דם ובהו ולא ילין לבקר
ובח חג הפסח.
שמות לו כה
2. בבית אדון יאכל לא
חוציא מן הבית מן
הבשר חוציא ובעצם לא
תשברו בו: שמות י"ז מו

מוסף תוספות

א. ולפי הירושלמי יש
לפרש לאו חובה היא
כלומר אינה חייב על זה
התורה להביאה. מוס'
שאין. ב. והיה כרבנן
דפליגי עלי' דבן תימא
אין מוקמינן לשני ימים.
ג. שם. ד. [דלאו חובה היא
מדאורייתא אלא מדרבנן.
שם.

רבינו חננאל

אמאי בחול באה בממועט
ואינה באה במרובה, פ"י
ממועט כגון שבמנו על זה
הפסח בני אדם הורבה ואינו
מגיע לכול [לאכול] ממנו
אלא משט. ופרקינן לכן
מביא עמו חגיגה דרבנין
חגיגה הבאה עם הפסח
נאכלת תחילה נאכלת כד
שיאה נאכל פסח על
השבע. ונאכלת לבי תימא.
מתני' דלא כבן תימא
דחגיגת בן תימא אומר
חגיגה הבאה ב"ד עם
הפסח הרי היא כפסח
ואינה נאכלת אלא ליום
ולילה. מאן טעמא דבן
תימא, דכתיב ולא ילין
לבקר ובה חג הפסח, חג
זו חגיגה הפסח כמשמעו.
בתרתייהו כפסח ובחגיגה
אמר רחמנא לא ילין לבקר.
ואסיקנא לבן תימא חגיגת
י"ד הפסח עם הפסח הרי
היא כפסח לכל דבר, באה
מן הבאן ולא מן הבקר מן
הזכר ולא מן הנקבות מן
שהה ולא כן ב' שנים ואינה
נאכלת אלא למניחה ואינה
נאכלת אלא ליום ולילה, ויהי
נאכלת אלא ליום ולילה, ויהי
י"ד ולי' ט"ו. ואיבעיא
(הלל) [דחג]. לבן תימא
דאקיש חגיגת י"ד לפסח
אסור שבזירת עצם כפסח
דכתיב ובעצם לא תשחט
בו, א. לא. ופסטי לה מהא

במבוא

סבא מסיפא דקתני חל י"ד להיות בשבת שוחט בה מיד מכלל דרישא לאו שבת הוא אלא בחול עסקינן.